

Standardi za
popisivanje stradalih:
Sažetak

Sadržaj

Standardi za popisivanje stradalih: Sažetak	2
Načela popisivanja stradalih	3
1. Nemojte nikoga povrijediti	3
2. Transparentnost	3
3. Uključivost	3
4. Dosljednost	3
5. Odgovornost	3
Osnovni podaci koje treba nastojati prikupiti pri popisivanju stradalih	4
Standardi za popisivanje stradalih	5
1. Organizacijska transparentnost	5
2. Metodologija	5
3. Definicije i kategorizacija	6
4. Sigurnost	6
5. Objavljivanje podataka o stradalima	7

Standardi za popisivanje stradalih: Sažetak

Ovo je kratak, jednostavan i pristupačan sažetak *Standarda za popisivanje stradalih*. Cijeli dokument dostupan je na web-lokaciji www.everycasualty.org.

Standarde za popisivanje stradalih razvila je mreža Casualty Recorders Network u sklopu organizacije Every Casualty Counts u svrhu promicanja dobre prakse, usklađenosti i šire uporabe rezultata rada osoba koje popisuju stradalnike. Nisu namijenjeni za uporabu kao operativne smjernice, već kako bi potakli osobe koje popisuju stradalnike da uvažavaju bitne aspekte dobre prakse i primijene ih na vlastite projekte popisivanja stradalnika.

Svrha je standarda pružiti pomoć osobama koje popisuju stradalnike i olakšati uporabu i dijeljenje podataka o stradalnicima. Krajnjim korisnicima podataka o stradalnicima pružaju se objektivni i mjerljivi kriteriji kako bi lakše odlučili hoće li i kako upotrijebiti podatke o stradalnicima iz različitih izvora.

Kako bi se proširio doseg i povećala uporaba Standarda, ovaj je sažetak preveden na najrelevantnije jezike kojima se služe osobe koje popisuju postojeće i potencijalne stradalnike. Za dodatne informacije obratite se organizaciji Every Casualty Counts.

Načela popisivanja stradalih

Tijekom razvijanja Standarda dogovoreno je pet glavnih načela. Na tim su načelima utemeljeni svi ovdje predstavljeni standardi i njih se treba držati tijekom rada na svakom projektu.

1. Nemojte nikoga povrijediti

Načelo izbjegavanja daljnjeg povrijeđivanja potječe iz medicinske etike, a u popisivanju stradalnika toliko je bitno da nadjačava preostala četiri načela. Primjenjuje se u svim aspektima popisivanja stradalnika, od prikupljanja podataka preko pravila o sigurnosti do objave podataka.

2. Transparentnost

Osobe koje popisuju stradalnike moraju težiti što većoj transparentnosti, u svim aspektima svojeg djelovanja, uključujući organizacijsku strukturu, metodologiju i pravila sigurnosti za djelatnike, svjedoke i podatke. Transparentnost jača povjerenje u podatke, pomaže u ispravnoj interpretaciji i potiče konstruktivnu kritiku.

3. Uključivost

Osobe koje popisuju stradalnike ne moraju biti politički neutralne, no moraju težiti tome da popišu sve događaje i smrtne slučajeve do kojih je došlo u sklopu projekta koristeći definicije koje jednako primjenjuju za sve strane. Osobe koje popisuju stradalnike trebaju jasno navesti koje su podatke isključile iz popisa i zašto. Primjerice, možda nailaze na poteškoće u prikupljanju podataka u određenoj zajednici zbog toga što ne dijele iste političke stavove ili naklonost prema zajednici.

4. Dosljednost

Dosljednost je, posebno u metodama prikupljanja i obrade podataka, nužna kako bi se popisi stradalih mogli smisljeno uspoređivati, neovisno o vremenu i mjestu. Promjena metoda zbog promjenjivih vanjskih okolnosti mora se oprezno razmotriti i jasno navesti radi osiguranja dosljedne kvalitete podataka.

5. Odgovornost

Osobe koje popisuju stradalnike moraju se ponašati odgovorno prema svima na koje se odnosi njihov rad ili koji su dio njihovog rada, uključujući izvore i djelatnike. Njihova odgovornost treba biti primjetna kako bi se izgradilo povjerenje onih koji pružaju i upotrebljavaju informacije.

Osnovni podaci koje treba nastojati prikupiti pri popisivanju stradalih

Osobe koje popisuju stradale određuju zahtjeve za prikupljanje podataka ovisno o cilju pojedinog projekta. Međutim, postoje minimalni osnovni podaci koje bi osobe koje popisuju stradalnike uvijek trebale nastojati prikupiti. To su:

Osnovni podaci koje treba nastojati prikupiti	
Lokacija	Zabilježite što više pojedinosti, primjerice naziv grada ili sela ili čak potpune GPS koordinate, ako je to moguće.
Datum/vrijeme	Zabilježite što više dostupnih pojedinosti, uključujući datum i vrijeme, ako su poznati.
Izvori	Zabilježite kategorije izvora kao što su medijska izvješća, službeni dokumenti, crowdsourcing ili izjave svjedoka. Izvore treba navesti te ih povezati s popisom stradalih. Osjetljive izvore, kao što su izjave svjedoka, treba zaštititi.
Broj stradalih	Ako identifikacijski podaci o osobama poginulima u određenom incidentu nisu dostupni, zabilježite broj žrtava kao privremeno rješenje dok ne bude dostupno više podataka.
Ime	Zabilježite ime svakog stradalnika. Primijenite lokalne običaje imenovanja. Predvidite mogućnost unošenja više imena za istu osobu (npr. nadimak, pseudonim).
Dob	Zabilježite datum rođenja svakog stradalnika ili njegovu dob u trenutku smrti ili nestanka. Ako ti podaci nisu dostupni, na temelju transparentnih i dosljednih kriterija zabilježite je li žrtva bila dijete ili odrasla osoba. Ako koristite dodatne kategorije (npr. novorođenče, dojenče, adolescent, starija osoba), dosljedno ih primjenjujte.
Spol	Zabilježite spol svake osobe kad god je to moguće.
Pojedinosti o smrti	Ti se podaci mogu različito organizirati, primjerice prema oružju, medicinskom uzroku smrti ili opisu incidenta.
Sudionici	Zabilježite skupine i/ili osobe koje su navodno bile uključeni u incident, uključujući prisutne sukobljene strane i skupine ili osobe koje su preuzele odgovornost.

Standardi za popisivanje stradalih

1. Organizacijska transparentnost

Osobe koje popisuju stradale moraju:

- biti transparentne u pogledu svojeg zadatka i motivacije za popisivanje
- pobrinuti se da podaci o primijenjenoj metodologiji budu transparentni i javno dostupni.

Osobe koje popisuju stradale trebale bi:

- pružiti informacije o političkim ili drugim stavovima koji bi mogli kompromitirati njihovu predanost uključivom popisivanju
- pobrinuti se da organizacijska struktura njihove organizacije bude transparentna i dostupna svim dionicima
- pobrinuti se da podaci o izvorima financiranja budu transparentni i javno dostupni.

2. Metodologija

Osobe koje popisuju stradale moraju:

- imati jasne postupke za obradu dokazne dokumentacije i izjava svjedoka
- imati dosljedan i dobro organiziran sustav za obradu podataka, koji ostavlja mjesta ljudskoj procjeni i fleksibilnosti
- sustavno bilježiti određene podatke
- imati postupak za provjeru i procjenu prikupljenih podataka
- imati sustav za rješavanje nedosljednosti među izvorima
- imati postupke za izbjegavanje ili rješavanje dvostrukih unosa.

Osobe koje popisuju stradale trebale bi:

- koristiti što veći broj neovisnih izvora za svaki unos
- biti svjesne svih potencijalnih izvora koji su im dostupni te njihovih prednosti i mana
- razmisliti o primjeni ljestvice za klasifikaciju pouzdanosti izvora, koja se može ažurirati
- prihvatiti svaki izvor koji može pružiti relevantne informacije, čak i ako su one minimalne
- pohraniti svaki relevantan dokument
- nastojati pronaći više neovisnih izvora za prikupljene podatke
- utvrditi postupke za dosljedan unos podataka
- omogućiti ispravak svih prikupljenih podataka i unošenje novih informacija
- u popisivanje stradalnika uključiti više osoba kako bi se pojednostavnio rad i smanjila mogućnost ljudske pogreške
- razmisliti o tome da unose (incidenata ili pojedinaca) prije potvrde provjeri još jedna osoba.

3. Definicije i kategorizacija

Osobe koje popisuju stradale moraju:

- utvrditi jasne kriterije uključivanja i isključivanja, koji su eksplicitno objašnjeni
- odabrati definicije i kategorije koje odgovaraju kontekstu i svrsi
- utvrditi početni skup informacija, kategorija i definicija prije popisivanja stradalnika te ih dosljedno primjenjivati tijekom popisivanja.

Osobe koje popisuju stradale trebale bi:

- imati mogućnost označivanja informacija „nejasnima“ ili „privremenima“ ako su takve
- uzeti u obzir pitanja kategorizacije podataka pri izradi baze podataka
- bilježiti smrtne slučajeve neidentificiranih osoba što je detaljnije moguće
- pregledavati i/ili sastavljati baze podataka nestalih osoba kako bi se razriješio status neidentificiranih stradalnika.

4. Sigurnost

Osobe koje popisuju stradale moraju:

- biti svjesne da se rizici mijenjaju te utvrditi konkretne rizike povezane s pojedinom fazom ciklusa popisivanja stradalnika
- dobiti informirani pristanak svjedoka za sve svrhe u koje će se informacije koristiti
- jasno definirati odnose sa svim djelatnicima putem pisanih ili usmenih ugovora, koji po potrebi uključuju klauzule o povjerljivosti i isključivosti
- pobrinuti se da svi djelatnici znaju, razumiju i pristaju na mjere koje se provode radi njihove zaštite te imaju pristup istima
- razvijati i osiguravati protokole zaštite svojih djelatnika, što po potrebi uključuje i obuku
- jamčiti pristup psihološkoj pomoći za svoje djelatnike
- utvrditi plan pohrane podataka prije početka prikupljanja istih, uključujući pravila o sigurnosnim kopijama
- uzeti u obzir pravne, tehnološke i ljudske čimbenike u kontekstu zaštite podataka, uključujući zakone o zaštiti podataka
- pri razmjeni podataka s drugim dionicima jasno definirati zahtjeve u pogledu zaštite podataka
- predvidjeti mogućnost povrede podataka
- pažljivo procijeniti jesu li alati koji se koriste u skladu s pravilima o sigurnosti podataka.

Osobe koje popisuju stradale trebale bi:

- kontinuirano procjenjivati rizike kako bi osigurale zaštitu osoba uključenih u popisivanje stradalnika

- analizirati rizike povezane s pojedinom vrstom podataka koje prikupljaju
- prikupljati samo one podatke koji su im potrebni i koje mogu na odgovarajući način zaštititi
- biti upoznate s organizacijama za humanitarnu pomoć i zaštitu ljudskih prava koje djeluju u relevantnom području i po potrebi uputiti svjedoke da potraže pomoć od tih organizacija
- predvidjeti više razina pristupa osjetljivim podacima u sklopu organizacije, na temelju stvarnih potreba
- utvrditi način arhiviranja podataka po završetku projekta.

5. Objavljivanje podataka o stradalima

Osobe koje popisuju stradale moraju:

- javiti ako/kada su objavljene informacije nedostavno potkrijepljene da bi se smatrale potpuno potvrđenima.

Osobe koje popisuju stradale trebale bi:

- pri odlučivanju o tome koje podatke će objaviti, uzeti u obzir sve načine korištenja podataka i sve osobe kojima bi podaci mogli biti od koristi
- navesti razloge za neobjavljivanje određenih podataka
- primijeniti razinu detaljnosti podataka koja odgovara ciljevima projekta, no uvijek imati na umu da je krajnji cilj utvrditi svakog stradalnika
- ocijeniti i utvrditi najučinkovitije načine prijenosa podataka
- nastojati objavljivati podatke na lokalnom jeziku regije na koju se njihove aktivnosti odnose
- razmotriti mogućnost dodatnog informiranja radi angažiranja ciljane publike
- nastojati što šire dijeliti svoje podatke radi izbjegavanja dvostrukog rada, a razinu detaljnosti podataka prilagoditi konkretnom slučaju.